**<u>અસ્વીકરણ:</u>**સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**<u>DISCLAIMER:</u>** The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

**<u>અહેવાલપાત્ર</u>**

**ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતમાં**

**ફોજદારી અપીલીય હકૂમત**

**ફોજદારી અપીલ નંબર /૨૦૨૩**

**(@ એસએલપી (સી. આર. એલ.) નં. ૨૮૨૦/૨૦૨૩)**

**આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય .....અપીલકર્તા**

**વિરુદ્ધ**

**વિજયનગરમ ચિન્ના રેડ્ડીપ્પા .....સામાવાળા**

## <u>આદેશ</u>

પરવાનગી આપવામાં આવી.

આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય ઉપરોક્ત અપીલ સાથે આવ્યું છે, જેમાં આંધ્ર પ્રદેશ ઉચ્ચ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચના આદેશને પડકારવામાં આવ્યો છે, જેમાં કેન્દ્રીય જેલ, કડપ્પાના અધીક્ષકને પી. રેડ્ડી ભાસ્કર (દોષિત No.૫૩૫૭) નામના દોષિતને મુક્ત કરવા માટે હેબીયસ કોર્પસની રિટ જારી કરવામાં આવી છે.

અમે આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યના વિદ્વાન સ્થાયી વકીલ અને સામાવાળાના વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શેષાદ્રી નાયડુને સાંભળ્યા છે.

૨૭.૦૫.૨૦૦૧ના રોજ થયેલી હત્યા સાથે સંબંધિત કલમ ૩૦૨ ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ (ટૂંકમાં "આઈપીસી") હેઠળના ગુના માટે સેશન્સ કેસ નં.૧૩૯/૨૦૦૬માં ડીટેનુ સામે કાયદેસરની કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી. તારીખ૧૯.૧૨.૨૦૦૬ ના ચુકાદા દ્વારા, અટકાયત કરનારને દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો અને આજીવન કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી.અપીલ પર ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો અને સજાની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી અને તેને અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું છે.

એવું લાગે છે કે અટકાયતમાં લેવાયેલો વ્યક્તિ તેની કેદ દરમિયાન બે વાર કસ્ટડીમાંથી ભાગી ગયો હતો, પરંતુ બાદમાં તેની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી.આ રાજ્યનો કિસ્સો છે કે અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિએ પ્રથમ ભાગી જવાને પગલે લગભગ બે વર્ષ અને બીજા ભાગી જવાને પગલે લગભગ ત્રણ મહિના સુધી સ્વ–પ્રાપ્ત સ્વતંત્રતાનો આનંદ માણ્યો હતો.

એવું લાગે છે કે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦ હેઠળ ગુના માટે દોષિત ઠેરવ્યા પછી તરત જ, અટકાયત કરનારને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૬૫ હેઠળ અપહરણના ગુના માટે કેસ No.૨૬૦/૨૦૦૬ માં અન્ય એક કેસમાં પણ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો. આ કેસમાં નજરકેદને દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો અને એક વર્ષની સાદી કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી.

G.O.Ms દ્વારા. No.૧૨૧ તારીખ ૧૪.૦૮.૨૦૨૨, આંધ્ર પ્રદેશ સરકારે સ્વતંત્રતા દિવસના પ્રસંગે ૧૭૫ આજીવન કેદીઓને વિશેષ માફી આપી હતી. તેને ત્રીજા ભાગી જવાની કોઈ તક આપ્યા વિના, સરકારે તેને ૧૫.૦૮.૨૦૨૨ પરના સરકારી આદેશ હેઠળ મુક્ત કરી દીધો.

સરકારી આદેશ જારી થયા પછી પણ, અટકાયત કરનારને આ આધાર પર જેલમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યો ન હતો કે કેસ No.૨૬૦/૨૦૦૬ માં આપવામાં

આવેલી કેદની સજા પ્રથમ કેસમાં માફીની મંજૂરીની તારીખથી શરૂ થવી જોઈએ.તેથી નજરકેદના સાળાએ હેબીયસ કોર્પસની રિટ દ્વારા ઉચ્ચ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે માફી આપ્યા પછી નજરકેદની સતત અટકાયત ગેરકાયદેસર છે.ઉચ્ચ અદાલત દલીલ સ્વીકારી અને રિટ અરજીને મંજૂરી આપી.તે ઉપરોક્ત આદેશની વિરુદ્ધ છે કે રાજ્ય ઉપરોક્ત અપીલ સાથે આવ્યું છે.

કલમ ૪૨૬ અને ૪૨૭ આ અપીલમાં જે પ્રશ્ન છે તે Cr.P.C વચ્ચેની આંતરક્રિયા છે.આ વિભાગો નીચે પ્રમાણે વાંચે છે:

*"૪૨૬.ભાગી છૂટેલા ગુનેગારની સજા ક્યારે અમલમાં આવશે.–(૧) જ્યારે ભાગી છૂટેલા ગુનેગારને આ સંહિતા હેઠળ મૃત્યુદંડ, આજીવન કેદ અથવા દંડની સજા આપવામાં આવે છે, ત્યારે આવી સજા, અહીં અગાઉની જોગવાઈઓને આધિન, તાત્કાલિક અસરથી અમલમાં આવશે.*

*(૨) જ્યારે ભાગી છૂટેલા ગુનેગારને આ સંહિતા હેઠળ એક મુદતની કેદની સજા આપવામાં આવે છે, ત્યારે –*

*((ક) જો આવી સજા એ સજા કરતાં વધુ ગંભીર હોય કે જે આવા ગુનેગાર જ્યારે ભાગી ગયો ત્યારે તે ભોગવી રહ્યો હતો, તો નવી સજા તાત્કાલિક અસરથી અમલમાં આવશે;*

((ખ) જો આવી સજા એ સજા કરતાં વધુ ગંભીર ન હોય કે જે આવા ગુનેગાર જ્યારે ભાગી છૂટ્યો ત્યારે તે ભોગવી રહ્યો હતો, તો નવી સજા તેણે તેની અગાઉની સજાની મુદત પૂરી ન થઈ હોય તેટલા વધુ સમયગાળા માટે કેદ ભોગવ્યા પછી અમલમાં આવશે.

(૩) પેટા–કલમ (૨) ના હેતુઓ માટે, સખત કેદની સજાને સરળ કેદની સજા કરતાં વધુ ગંભીર ગણવામાં આવશે.

૪૨૭. અન્ય ગુના માટે પહેલેથી જ સજા પામેલા ગુનેગારને સજા.–(૧) જ્યારે પહેલેથી જ કેદની સજા ભોગવી રહેલી વ્યક્તિને ત્યારપછીની સજા પર કેદ અથવા આજીવન કેદની સજા આપવામાં આવે છે, ત્યારે આવી કેદ અથવા આજીવન કેદની સજા તેને અગાઉ જે કેદની સજા સંભળાવવામાં આવી છે તેની સમાપ્તિ પર શરૂ થશે, સિવાય કે કોર્ટ નિર્દેશ આપે કે ત્યારપછીની સજા આવી અગાઉની સજા સાથે એક સાથે ચાલશે:પરંતુ જો કોઈ વ્યક્તિને કલમ ૧૨૨ હેઠળ હુકમ દ્વારા કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હોય અને સુરક્ષા પૂરી પાડવામાં નિષ્ફળ રહે છે, તો આવી સજા ભોગવતી વખતે, આવા આદેશ આપતા પહેલા કરવામાં આવેલા ગુના માટે કેદની સજા આપવામાં આવે છે, તો પછીની સજા તરત જ શરૂ થશે.

(૨) જ્યારે પહેલેથી જ આજીવન કેદની સજા ભોગવી રહેલી વ્યક્તિને અનુગામી દોષિત ઠેરવવામાં આવે તો તેને મુદતની કેદ અથવા આજીવન કેદની સજા

*આપવામાં આવે છે, ત્યારે પછીની સજા આવી અગાઉની સજા સાથે એક સાથે ચાલશે."*

શરૂઆતમાં, આપણે યાદ રાખવું જોઈએ કે આપણે ભાગી ગયેલા ગુનેગારના કેસ સાથે વ્યવહાર કરી રહ્યા છીએ.તેથી અટકાયતનો કેસ દેખીતી રીતે કલમ ૪૨૬ (૨) (બી) દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે, જે ભાગી ગયેલા ગુનેગારના કેસ સાથે સંબંધિત છે, જે પહેલેથી જ એક પ્રકારની ગંભીર સજા ભોગવી રહ્યો છે, પરંતુ અનુગામી દોષિતતાના સંદર્ભમાં ઓછી ગંભીર સજા સાથે લાદવામાં આવ્યો છે. કલમ ૪૨૬ (૨) (બી) <આઈ. ડી. ૧. જણાવે છે કે જ્યાં સુધી ભાગી છૂટેલા ગુનેગારની વાત છે, તો બીજા કે પછીના દોષિત ઠરાવવામાં લાદવામાં આવેલી સજા ત્યારે જ અમલમાં આવશે જ્યારે ભાગી છૂટેલા ગુનેગારને તેની અગાઉની સજાની મુદત પૂરી ન થઈ હોય તેટલા વધુ સમયગાળા માટે કેદની સજા ભોગવવી પડશે.

પરંતુ જ્યાં સુધી આજીવન કેદની વાત છે, કાયદાકીય રીતે સજાનો કોઈ ભાગ સમાપ્ત થતો નથી.સરકાર દ્વારા આજીવન કેદીને આપવામાં આવેલી માફીનો અર્થ એ ન લઈ શકાય કે આજીવન કેદની સજાનો અમુક ભાગ અન્ય ગુનેગારોની જેમ જ સમાપ્ત થતો નથી.આજીવન કેદ એ આજીવન કેદની સજા છે.આવી સજામાંથી શું અધૂરું રહે છે તે ફક્ત ભગવાન (જો તમે માનો છો) અને સરકારને જ ખબર

છે, જો માફીની નીતિ હોય.તેથી કલમ ૪૨૬ (૨) (બી) ને આજીવન કેદની સજાના કેસમાં સામેલ કરી શકાતી નથી, કારણ કે આજીવન કેદની સજાના કિસ્સામાં તકનિકી અર્થમાં સજાનો કોઈ ભાગ સમાપ્ત થતો નથી.

જો કલમ ૪૨૬ (૨) (b) Cr.P.C. મુદ્દાની બહાર છે, તો જે બાકી રહે છે તે કલમ ૪૨૭ (૨) Cr.P.C છે. કલમ ૪૨૭ (૨) Cr.P.C હેઠળ, અનુગામી સજા અગાઉની સજા સાથે એક સાથે ચાલવી જોઈએ, જો કોઈ વ્યક્તિ પહેલેથી જ આજીવન કેદની સજા ભોગવી રહી હોય, તો તેને અનુગામી સજા પર કેદની સજા અથવા આજીવન કેદની સજા આપવામાં આવે છે.

તેથી જ્યારે ખંડ ૪૨૬ ભાગી ગયેલા ગુનેગારના કેસને આવરી લે છે, ત્યારે તેની પેટા–ખંડ (૨) ની ખંડ (બી) આજીવન ગુનેગારોના સંદર્ભમાં ગૂંચવણ ઊભી કરે છે. પરંતુ કલમ ૪૨૭, ભાગેડુ ગુનેગારના કેસ સાથે વ્યવહાર કરતી નથી, તેમ છતાં, આજીવન ગુનેગારના સંદર્ભમાં અનુગામી દોષિત ઠેરવવા પર લાદવામાં આવેલી સજાને કેવી રીતે નિયંત્રિત કરવી જોઈએ તે શોધવા માટે પૂરતી જગ્યા પૂરી પાડે છે.

તેથી ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા કલમ ૪૨૭ (૨) Cr.P.C ની અરજી સંપૂર્ણપણે યોગ્ય છે અને અપીલ રદ થવાને પાત્ર છે.

તદનુસાર, અપીલ રદ કરવામાં આવે છે.અટકાયત કરાયેલાને તાત્કાલિક મુક્ત કરવામાં આવશે.

બાકી અરજીઓ, જો કોઈ હોય તો, તેનો નિકાલ કરવામાં આવશે.

.....ન્યાયમૂર્તિશ્રી
(વી.રામાસુબ્રમણ્યમ)

.....ન્યાયમૂર્તિશ્રી
(પંકજ મિટ્ઠલ)

નવી દિલ્હી;
એપ્રિલ ૨૮, ૨૦૨૩

*This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.*

==========

**અસ્વીકરણ:**સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.